

DOI: 10.62829/VNHN.343.51.60

VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ NÓI ĐI ĐÔI VỚI LÀM, NÊU GƯƠNG ĐẠO ĐỨC VÀO THỰC HIỆN TRÁCH NHIỆM NÊU GƯƠNG CỦA CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN HIỆN NAY

✍ TS. Đoàn Mạnh Hùng
Học viện Chính trị khu vực I.

- **TÓM TẮT:** *Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm đến việc thực hiện nói đi đôi với làm, nêu gương đạo đức cho đội ngũ cán bộ, đảng viên của Đảng. Theo Người, đây là một trong những phương thức lãnh đạo tốt nhất để giữ vững niềm tin của nhân dân đối với Đảng Cộng sản Việt Nam cầm quyền. Người nêu ra nguyên tắc đối với cán bộ lãnh đạo và cho rằng cán bộ lãnh đạo có vị trí càng cao thì càng cần phải thực hiện trước hết và nhiều nhất “nói đi đôi với làm, nêu gương đạo đức”. Thực tiễn cho thấy, cả cuộc đời hoạt động cách mạng không một phút giây ngơi nghỉ, Hồ Chí Minh chính là tấm gương sáng ngời về tư tưởng, đạo đức và phong cách, đặc biệt là thực hiện việc nói đi đôi với làm, nói ít, làm nhiều, chủ yếu là hành động, nêu gương sáng về đạo đức, phong cách, trách nhiệm với dân với nước. Những chỉ dẫn của Người về vấn đề này còn nguyên giá trị đối với việc thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên hiện nay.*
- **Từ khóa:** Hồ Chí Minh, nêu gương, đạo đức, trách nhiệm, cán bộ, đảng viên, hiện nay.
- **ABSTRACT:** *During his lifetime, President Ho Chi Minh paid special attention to the implementation of saying what he did and setting a moral example for the Party’s cadres and party members. According to him, this is one of the best leadership methods to maintain the people’s trust in the ruling Communist Party of Vietnam. He set out the principle for leaders and believed that the higher the position of a leader, the more he needed to first and foremost “say what he did and set a moral example”. Practice shows that, throughout his life of revolutionary activities without a single moment of rest, Ho Chi Minh was a shining example of ideology, morality and style, especially in implementing the implementation of saying what he did, saying less, doing more, mainly acting, setting a bright example of morality, style, and responsibility to the people and the country. His instructions on this issue still hold true for the implementation of the responsibility of setting a good example for cadres and party members today.*
- **Keywords:** *Ho Chi Minh, setting an example, ethics, responsibility, cadres, party members, present.*

Ngày nhận bài: 20/6/2024 - Ngày bình duyệt: 15/7/2024 - Ngày duyệt đăng: 25/7/2024

1. NỘI DUNG CƠ BẢN CỦA TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ NÓI ĐI ĐÔI VỚI LÀM, NÊU GƯƠNG ĐẠO ĐỨC

Thứ nhất, tầm quan trọng của nói đi đôi với làm, nêu gương đạo đức

Ngay từ những năm 20 của thế kỷ trước, trong tác phẩm *Đường cách mệnh* Người đã khẳng định: Nói đi đôi với làm là nguyên tắc quan trọng bậc nhất trong xây dựng nền đạo đức mới. Đối với mỗi người, lời nói phải thống nhất và được thực hiện nghiêm túc thì mới đem lại hiệu quả thiết thực cho chính bản thân và cho xã hội. Nói đi đôi với làm không đơn thuần là phương châm và cách thức tu dưỡng đạo đức mà còn là cơ sở để phân biệt giữa đạo đức cách mạng với những thứ đạo đức giả hiệu khác. Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Trước mặt quần chúng, không phải ta cứ viết lên trán chữ “cộng sản” mà ta được họ yêu mến. Quần chúng chỉ quý mến những người có tư cách, đạo đức. Muốn hướng dẫn nhân dân, mình phải làm mực thước cho người ta bắt chước. Đồng chí ta nhiều người đã làm được nhưng vẫn còn những người hủ hóa. *Đảng có trách nhiệm gột rửa cho những đồng chí đó.* Hồ hào dân tiết kiệm, mình phải tiết kiệm trước đã. Đồng chí ta phải học lấy bốn đức cách mạng: Cần, kiệm, liêm, chính. Muốn làm cách mạng, phải cải cách tính nết mình trước tiên”⁽¹⁾. Trong việc công, bản thân Người đã nhiều lần bàn đến việc tẩy sạch bệnh quan liêu, coi thường quần chúng của một số cán bộ, đảng viên: “miệng thì nói dân chủ, nhưng làm việc thì họ theo lối “quan” chủ. Miệng thì nói “phụng sự quần chúng”, nhưng họ làm trái ngược với lợi ích của quần chúng, trái ngược với phương châm và chính sách của Đảng và Chính phủ”⁽²⁾.

Nêu gương về đạo đức là một nét đẹp trong truyền thống văn hóa phương Đông. Nêu gương có vai trò quan trọng. Người nói: “Nói chung thì các dân tộc phương

Đông đều giàu tình cảm, và đối với họ một tấm gương sống có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền”⁽³⁾. Bởi lẽ, cách tốt nhất để tạo dựng được niềm tin là sự thực ngay trước mắt. Và cách tốt nhất để khiến người ta làm theo, đó là chân lý, đó phải là cái hay, cái tốt, cái đẹp và đem lại lợi ích cho tất cả mọi người.

Nêu gương có vai trò hết sức to lớn đối với việc hoàn thiện đạo đức con người. Trong gia đình thì người con chịu ảnh hưởng trực tiếp từ cha mẹ. Người anh, người chị phải là tấm gương đối với em. Trong nhà trường, thầy cô phải là tấm gương sáng đối với học trò. Trong tổ chức, tập thể, những người lãnh đạo phải là tấm gương cho cấp dưới. Trong xã hội, tấm gương của các thế hệ trước đối với các thế hệ sau là đặc biệt quan trọng. Hồ Chí Minh rất coi trọng việc nêu gương, Người nói: “Đối với những người có thói hư tật xấu, trừ hạng người phản lại Tổ quốc và nhân dân, ta cũng phải giúp họ tiến bộ bằng cách làm cho cái phần thiện trong con người nảy nở để đẩy lùi phần ác, chứ không phải đập cho tơi bời. Lấy gương người tốt, việc tốt để hằng ngày giáo dục lẫn nhau là một trong những cách tốt nhất để xây dựng Đảng, xây dựng các tổ chức cách mạng, xây dựng con người mới, cuộc sống mới”⁽⁴⁾.

Trong di sản Hồ Chí Minh, nêu gương có vai trò hết sức quan trọng đối với mỗi người nói chung, đối với cán bộ, đảng viên của Đảng lại càng cần thiết, quan trọng. Nói đi đôi với làm, nêu gương đạo đức cách mạng thấm nhuần trong cả tư tưởng lẫn đạo đức và phong cách, gắn liền trong một chỉnh thể, nhất quán. Nêu gương trở thành một đặc trưng tiêu biểu của văn hoá Hồ Chí Minh, nét văn hoá điển hình trong lãnh đạo và quản lý, trong giao tiếp và ứng xử của Người.

Thứ hai, đối tượng, phạm vi thực hiện nói đi đôi với làm, nêu gương đạo đức

Hồ Chí Minh xác định đối tượng, phạm vi nói đi đôi với làm, nêu gương đạo đức của cán bộ, đảng viên phải được thể hiện trên cả ba mối quan hệ: Đối với mình, đối với người và đối với công việc.

Đối với mình: là không được tự cao tự đại, tự mãn. Bởi tự cao tự đại, tự mãn là căn bệnh rất nguy hiểm. Nếu cán bộ, đảng viên mắc phải căn bệnh này thì dễ mù quáng, thiển cận, luôn đề cao cá nhân mình, coi thường quần chúng, nhất định sẽ thoái bộ, dừng lại. Người nhấn mạnh: “Tự mãn, tự túc là co mình lại, không cho mình tiến bộ thêm”⁽⁵⁾.

Đối với người: phải yêu thương, khoan dung, độ lượng; phải luôn có thái độ chân thành, khiêm tốn, đoàn kết. Người nhắc nhở cán bộ, đảng viên phải thực hiện tốt điều “Nhân” là thật thà yêu thương, hết lòng giúp đỡ đồng chí, đồng bào. Vì thế mà kiên quyết chống lại những người, những việc có hại đến Đảng, đến nhân dân”⁽⁶⁾.

Đối với việc: phải tận tâm, tận lực, có trách nhiệm, gương mẫu phấn đấu hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao. Đặc biệt, cán bộ, đảng viên phải luôn giữ vững nguyên tắc “Dĩ công vi thượng”, nghĩa là đề việc công lên trên, lên trước việc tư. Người luôn giáo dục, nhắc nhở cán bộ, đảng viên phải “chí công vô tư”, nghĩa là phải biết hy sinh lợi ích cá nhân cho lợi ích của Tổ quốc, nhân dân và của Đảng. Theo Hồ Chí Minh, muốn tiến hành tốt các nội dung nêu gương, thì cán bộ, đảng viên phải luôn thực hiện “nói đi đôi với làm” và phải biết lấy người tốt, việc tốt để tuyên truyền cho sự nêu gương. Đây là vấn đề hết sức quan trọng, là nguyên tắc trước hết của sự nêu gương. Bởi vì, chỉ có nhất quán giữa nói và làm thì người cán bộ, đảng viên mới có được lòng tin của quần chúng nhân dân. Nếu người cán bộ, đảng viên nói nhiều làm ít, nói mà không làm, hoặc “nói một đằng làm một nẻo”, thì nhất định sẽ mất uy tín trước đơn vị, trước cộng đồng, và vai trò

của sự nêu gương sẽ không thể phát huy được. Sự thống nhất giữa lời nói và việc làm còn là một yêu cầu khách quan của phẩm chất người cán bộ, đảng viên, nhất là trong tình hình hiện nay.

Thứ ba, nội dung thực hiện nói đi đôi với làm, nêu gương đạo đức

Một là, nêu gương về mục đích sống và động cơ tranh đấu. Mục đích sống và động cơ tranh đấu của Người, trước sau như một chỉ vì dân vì nước. Người từng nói: “Tôi chỉ có một sự ham muốn, ham muốn tột bậc, là làm sao cho nước ta được hoàn toàn độc lập, dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ai cũng có cơm ăn áo mặc, ai cũng được học hành”⁽⁷⁾. Người nêu gương suốt đời hy sinh vì dân, luôn ý thức rằng, từ Chủ tịch Chính phủ đến nhân viên trong các công sở cũng chỉ là người đầy tớ trung thành, công bộc tận tụy của dân, chỉ như một người lính vâng lệnh quốc dân đồng bào ra trận. Chính phủ là chính phủ của dân nên phải là một chính phủ hành động, công tâm, liêm chính. Chương trình của Chính phủ phải làm ngay những việc cấp bách: “1. Làm cho dân có ăn. 2. Làm cho dân có mặc. 3. Làm cho dân có chỗ ở. 4. Làm cho dân có học hành”⁽⁸⁾. Suốt đời gắn bó máu thịt với dân, chăm lo đời sống vật chất, tinh thần cho dân, quên mình cũng vì dân, tiết kiệm đến mức khắc khổ để lo cho dân, hiểu rõ mỗi đồng tiền bát gạo mà ta tiêu dùng đều từ mồ hôi nước mắt của dân, nên thương dân thì phải tiết kiệm, lãng phí là không thương dân, tham ô tham nhũng là có tội với dân, với nước.

Sự thực hành nêu gương ấy của Chủ tịch Hồ Chí Minh, nhất là bản lĩnh suốt đời không màng danh lợi, kiên quyết đứng ngoài vòng danh lợi có tác dụng to lớn để quy tụ lòng dân, sức dân, để dân tin tưởng và hết lòng giúp đỡ chính phủ, để công chức nêu cao đạo đức và thực hành nghiêm chỉnh kỷ luật công vụ. Bài học nêu gương của người đứng đầu mà Chủ tịch Hồ Chí

Minh bền bỉ thực hiện là một giá trị nhân văn trong chính trị cầm quyền vì dân mãi mãi có tính thời sự, nhất là trong tình hình hiện nay.

Hai là, nêu gương về thái độ tôn trọng dân, phát huy dân chủ và đức khiêm tốn. Lý tưởng tranh đấu của Chủ tịch Hồ Chí Minh là giải phóng dân tộc, đưa dân ta thoát ra khỏi tình cảnh nô lệ, đạt tới độc lập tự do và nhân dân ở địa vị của người chủ và làm chủ. Tôn trọng nhân dân, Người có niềm tin mãnh liệt vào vai trò sáng tạo của nhân dân trong tư cách chủ thể.

Tôn trọng dân, Người khẳng định “nước ta là nước dân chủ, bao nhiêu lợi ích đều vì dân, bao nhiêu quyền hạn đều của dân, công việc đời sống, xây dựng là trách nhiệm của dân, sự nghiệp kháng chiến, kiến quốc là công việc của dân, chính quyền từ xã tới chính phủ Trung ương đều do dân cử ra, đoàn thể từ Trung ương tới xã do dân tổ chức nên, nói tóm lại, quyền hành và lực lượng đều ở nơi dân”⁽⁹⁾. Người nêu gương gắn chặt lý luận với thực tiễn và chú trọng thực hành. Là lãnh tụ tối cao về quyền lực và quyền uy nhưng Người không bao giờ ra lệnh, không hành chính quan liêu trong lãnh đạo, cầm quyền. Người luôn nhắc nhở chúng ta và Người thường làm trước. “Việc gì cũng phải hỏi dân”, quyết định đưa ra mà dân phản đối thì phải xem lại, thấy sai phải kiên quyết sửa. Quyết định đúng nhưng dân chưa hiểu, chưa tán thành thì phải giải thích, thuyết phục dân, kiên nhẫn chờ đợi. Lòng chân thành, đức khiêm tốn của Chủ tịch Hồ Chí Minh như có sức mạnh kỳ diệu, cảm hóa muôn người, bao nhiêu nhân tài trí thức đã quy tụ xung quanh Chính phủ do Người đứng đầu để vừa kháng chiến vừa kiến quốc, đem hết tài trí, tâm huyết phục vụ đất nước và nhân dân.

Ba là, nêu gương thực hành đoàn kết, đại đoàn kết, nêu cao tinh thần đại nghĩa, đoàn kết trên cơ sở dân chủ, đồng thuận để **đưa sự nghiệp cách mạng vượt qua mọi**

gian nan thử thách, hy sinh đi tới thắng lợi. Người là linh hồn của khối đại đoàn kết, thành lập Mặt trận Việt Minh, nhờ sức mạnh đoàn kết, quyết tâm và tín tâm đi tới thắng lợi. Tổng kết của Người là chân lý “đoàn kết, đoàn kết, đại đoàn kết, thành công, thành công, đại thành công”⁽¹⁰⁾. Thực hành đoàn kết, Người luôn ứng xử thấu lý đạt tình, có tấm lòng thân ái và khoan dung để quy tụ mọi người thành lực lượng, thành một khối vững chắc, vượt qua mọi gian nan hiểm nguy để chiến thắng.

Người nêu gương đoàn kết, nhất trí trong Đảng, “từ Trung ương tới chi bộ, như giữ gìn con ngươi của mắt mình”, từ đoàn kết trong nước, trong Đảng, trong dân đến đoàn kết quốc tế, Người đau nỗi đau về sự bất đồng, bất hòa. Người tin rồi tất cả các Đảng anh em, các nước anh em nhất định sẽ phải đoàn kết lại. Người căn dặn Đảng ta phải làm hết sức mình để củng cố tình đoàn kết giữa các Đảng anh em, các nước anh em trên cơ sở chủ nghĩa Mác - Lênin và chủ nghĩa quốc tế chân chính của giai cấp công nhân, có lý, có tình.

Nêu gương đoàn kết, đại đoàn kết, Người đã trở thành biểu tượng kiệt xuất của tinh thần đoàn kết chiến đấu vì độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, vì hòa bình, hữu nghị giữa các dân tộc, vì đại nghĩa, phải tinh thần đoàn kết, phải quang minh chính đại. Người quan niệm chính trị cốt ở đoàn kết và thanh khiết. Với Chủ tịch Hồ Chí Minh, giữ vững nguyên tắc, linh hoạt mềm dẻo trong phương pháp, khôn ngoan sáng suốt trong sách lược, tất cả vì mục đích và lý tưởng của sự nghiệp cách mạng - đó là cơ sở để thực hành đoàn kết và đồng thuận trong Đảng, trong dân, trong nước và quốc tế. Cái đích cao nhất là hòa bình, là độc lập tự do, ấm no và hạnh phúc cho nhân dân.

Bốn là, nêu gương về phương pháp và phong cách làm việc khoa học, cẩn thận, chu đáo, lãnh đạo và quản lý dựa trên các chuẩn mực dân chủ, khoa học, luật pháp,

kỷ cương và sự gương mẫu về đạo đức cách mạng cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư. Nêu gương cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư là một biểu hiện sinh động của phẩm chất “trung với nước, hiếu với dân”.

Cần là siêng năng, chăm chỉ, cố gắng dẻo dai, lao động có kế hoạch, sáng tạo, năng suất cao với tinh thần tự lực cánh sinh. *Kiểm* là tiết kiệm (thời gian, công sức, của cải...) của nhân dân, của đất nước, “không xa xỉ, hoang phí, không bừa bãi”, không phô trương, hình thức. Người còn chỉ rõ: “Tiết kiệm không phải là bủn xỉn. Khi không nên tiêu xài thì một đồng xu cũng không nên tiêu. Khi có việc đáng làm, việc ích lợi cho đồng bào, cho Tổ quốc thì dù bao nhiêu công, tốn bao nhiêu của, cũng vui lòng...”⁽¹¹⁾. *Liêm* là trong sạch, không tham lam, luôn luôn tôn trọng giữ gìn của công và của dân”, không xâm phạm một đồng xu, hạt thóc của nhà nước, của nhân dân; “Không tham địa vị. Không tham tiền tài. Không tham sung sướng. Không ham người tặng bốc mình...Chỉ có một thứ ham là ham học, ham làm, ham tiến bộ”⁽¹²⁾. Người đã chỉ ra những hành vi trái với chữ “Liêm” như: “Cây quyền thế mà đục khoét dân, ăn của đút, hoặc trộm của công làm của tư”⁽¹³⁾. Dìm người giỏi, để giữ địa vị và danh tiếng của mình là đạo vị. Gặp việc phải, mà sợ khó nhọc nguy hiểm không dám làm là tham vật úy lao. Gặp giặc mà không rút ra, không dám đánh là tham sinh úy tử”. *Chính* “nghĩa là không tà, nghĩa là thẳng thắn, đứng đắn. Điều gì không đứng đắn, thẳng thắn tức là tà”⁽¹⁴⁾. Theo Người, làm việc chính là người thiện, làm việc tà là người ác. Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Tự mình phải chính trước, mới giúp được người khác chính. Mình không chính, mà muốn người khác chính là vô lý”⁽¹⁵⁾.

Hồ Chí Minh chỉ ra rằng, các đức tính cần, kiệm, liêm, chính có quan hệ chặt chẽ với nhau, ai cũng phải thực hiện, song cán bộ, đảng viên phải là người thực hành trước

để làm kiểu mẫu cho dân. Đối với một dân tộc biết cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư sẽ là một dân tộc giàu về vật chất, mạnh về tinh thần, là một dân tộc văn minh, tiến bộ. *Chí công vô tư* là công bằng, công tâm, không thiên tư, thiên vị; làm việc gì cũng không nghĩ đến mình trước, chỉ biết vì Đảng, vì dân tộc, “lo trước thiên hạ, vui sau thiên hạ”. Chí công vô tư là nêu cao chủ nghĩa tập thể, trừ bỏ chủ nghĩa cá nhân.

Năm là, nêu gương ứng xử tinh tế, thực hành lối ứng xử thâm nhuần văn hóa khoan dung. Đó là sự thống nhất giữa tư tưởng, đạo đức và phong cách của Người trong công việc, trong quan hệ con người, trong cư xử với anh em, đồng chí, bạn bè, cả trong nước và quốc tế, nhất là trong quan hệ với nhân dân. Tám gương ấy toát lên một vẻ đẹp cao quý của nhân cách Hồ Chí Minh, một chủ nghĩa nhân đạo, nhân văn Hồ Chí Minh. Người còn thâm nhuần chất nhân bản, vĩ nhân mà vẫn rất con người, con người của mọi con người đời thường. Giản dị, hồn nhiên, chân thành, lịch thiệp, tinh tế, con người mang tâm vóc vĩ nhân, hình ảnh của dân tộc, lương tâm, khí phách của dân tộc và thời đại.

Thứ ba, biện pháp thực hiện nói đi đôi với làm, nêu gương đạo đức

Để thực hiện nói đi đôi với làm, nêu gương đạo đức, Hồ Chí Minh chỉ ra các biện pháp hết sức cụ thể, khoa học và cần thiết đối với mỗi cán bộ, đảng viên. Đó là, cần phải “lấy gương người tốt, việc tốt hàng ngày để giáo dục lẫn nhau”, bởi lẽ theo Người: “Lấy gương người tốt, việc tốt để hàng ngày giáo dục lẫn nhau là một trong những cách tốt nhất để xây dựng Đảng, xây dựng các tổ chức cách mạng, xây dựng con người mới, cuộc sống mới”⁽¹⁶⁾.

Bên cạnh đó, Người cũng yêu cầu nói đi đôi với làm, nêu gương đạo đức ở mọi lúc, mọi nơi; thường xuyên, liên tục, bền bỉ suốt đời, vì việc thực hiện nói đi đôi với

là, nêu gương đạo đức ở mỗi con người, của cán bộ, đảng viên không phải là một việc đơn giản, có thể hoàn thành ngay trong một sớm, một chiều hoặc trong một thời gian ngắn. Mà đó phải là một quá trình liên tục, thường xuyên, lâu dài với những đấu tranh gay go quyết liệt giữa cái cũ và cái mới, cái tốt và cái xấu trong mỗi con người cũng như trong toàn xã hội. Bởi nêu gương đạo đức cách mạng, nói đi đôi với làm là đòi hỏi gắn với trách nhiệm của mỗi cá nhân với tổ chức, với lợi ích của Đảng và nhân dân.

Đó còn là, phải *thường xuyên thực hiện tự phê bình và phê bình*. Người coi đây là một trong những biện pháp quan trọng để thực hiện tốt, hiệu quả nói đi đôi với làm, nêu gương đạo đức. Tự phê bình và phê bình là vũ khí sắc bén, là động lực bên trong giúp cho mỗi cán bộ, đảng viên phát huy ưu điểm, khắc phục khuyết điểm, không ngừng vươn lên hoàn thiện về phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống. Đây cũng là một biện pháp hữu hiệu của nói đi đôi với làm, nêu gương đạo đức được Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn vận dụng trong cuộc đời hoạt động cách mạng của mình.

2. CHỈ DẪN VỀ NÓI ĐI ĐÔI VỚI LÀM, NÊU GƯƠNG ĐẠO ĐỨC CỦA HỒ CHÍ MINH ĐỊNH HƯỚNG CHO VIỆC THỰC HIỆN TRÁCH NHIỆM NÊU GƯƠNG CỦA CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN HIỆN NAY

Thực tế, qua hai nhiệm kỳ vừa qua, Đảng đã ban hành nhiều Quy định đề cao vai trò, trách nhiệm gương mẫu, đi đầu với tinh thần “đảng viên đi trước, làng nước theo sau” như Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng chỉ rõ. Cụ thể, phải kể tới các Quy định của Ban Bí thư Trung ương Đảng khóa XI đã ban hành Quy định số 101 về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo chủ chốt các cấp; Bộ Chính trị khóa XII ban hành Quy định số 55 về một số việc cần làm ngay để tăng cường vai trò nêu gương của cán bộ,

đảng viên; Quy định số 08-QĐi/TW ngày 25-10-2018 về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương. Điều đó, càng thể hiện quyết tâm chính trị của Đảng ta về xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ cấp chiến lược có đủ đức và tài để Đảng ta ngày càng trong sạch, vững mạnh về chính trị, tư tưởng, tổ chức, đạo đức và để Đảng ta thật sự “là đạo đức là văn minh”. Cùng với việc thực hiện các nghị quyết, chỉ thị, kết luận về xây dựng Đảng, trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên có nhiều chuyển biến tích cực, bước đầu ngăn chặn, đẩy lùi tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, tham nhũng, tiêu cực, góp phần nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của tổ chức đảng, đảng viên.

Tuy nhiên, một số mục tiêu, nhiệm vụ đặt ra chưa đạt yêu cầu. Nạn tham nhũng, tiêu cực, lãng phí, quan liêu, sách nhiễu nhân dân vẫn là vấn đề đáng quan ngại, làm giảm lòng tin của nhân dân đối với Đảng và chế độ. Thực tế, việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách của Bác chưa thật sâu đậm, rõ nét, còn hình thức. Nhiều cán bộ, đảng viên, trong đó có cán bộ lãnh đạo chủ chốt các cấp chưa xác định rõ trách nhiệm và chưa thật sự gương mẫu trong rèn luyện, giữ gìn phẩm chất, đạo đức, lối sống, tác phong với những biểu hiện như nói không đi đôi với làm, nói nhiều làm ít, có cán bộ còn trục lợi, tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; đặc biệt có cán bộ lãnh đạo cấp cao, cả đương chức và nghỉ hưu, đã vi phạm nghiêm trọng kỷ luật của Đảng, pháp luật của Nhà nước, gây dư luận xấu trong cán bộ, đảng viên và nhân dân”.

Từ những chỉ dẫn của Hồ Chí Minh để thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là đội ngũ cán bộ chủ chốt hiện nay, cần thực hiện đồng bộ các giải pháp sau đây:

Trước hết, cần nghiêm túc học tập, quán triệt Quy định số 101-QĐ/TW và Quy định số 08-QĐ/TW để nâng cao nhận thức của cấp ủy đảng các cấp, của cán bộ, đảng viên về trách nhiệm nêu gương theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh

Thực hiện tư tưởng Hồ Chí Minh về nói đi đôi với làm, nêu gương đạo đức, xây dựng phong cách lãnh đạo, phong cách làm việc, nâng cao trách nhiệm nêu gương, mỗi cán bộ, đảng viên thực hiện nghiêm túc Quy định số 101-QĐ/TW và Quy định số 08-QĐ/TW về trách nhiệm nêu gương. Quy định về trách nhiệm nêu gương yêu cầu mỗi cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo chủ chốt phải có kế hoạch tu dưỡng, rèn luyện về phong cách công tác, phong cách lãnh đạo. Hàng năm, mỗi cán bộ, đảng viên phải có Bản đăng ký và cam kết “học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, phấn đấu tu dưỡng, rèn luyện giữ gìn phẩm chất đạo đức, lối sống; không suy thoái, không “tự diễn biến, không “tự chuyển hóa”.

Không ngừng đổi mới và nâng cao chất lượng công tác tuyên truyền, phát huy sức mạnh tổng hợp của các binh chủng của công tác tuyên truyền để Quy định số 08 sớm đi vào cuộc sống. Chú trọng những “tấm gương sống” gắn với thực tiễn của đất nước như Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dạy: Một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền.

Hai là, nâng cao trách nhiệm nêu gương của cán bộ cấp chiến lược và cụ thể hóa nội dung nêu gương của từng chức danh cán bộ, đảng viên theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh

Đây vừa là yêu cầu, vừa là nhiệm vụ của mỗi cán bộ, đảng viên đối với Đảng, với nhân dân và chính bản thân mình. Để nhận thức đúng, đầy đủ về trách nhiệm nêu gương, mỗi cán bộ, đảng viên phải nghiêm túc học tập và quán triệt đầy đủ nội dung

trong các quy định của Đảng về nêu gương. Mỗi cán bộ, đảng viên phải xác định nêu gương vừa là đạo lý, vừa là trách nhiệm, nhiệm vụ thường xuyên, phải được thể hiện trong cuộc sống, trong công tác.

Đặc biệt, đối với cán bộ, đảng viên giữ các chức vụ quan trọng trong các cơ quan, tổ chức của hệ thống chính trị, trách nhiệm nêu gương càng phải được đề cao và phải được thực hiện nghiêm túc. Phải xác định trách nhiệm thực hiện các nội dung nêu gương trên tất cả các mặt tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, tác phong, thực hiện tự phê bình và phê bình, mối quan hệ với nhân dân, trách nhiệm trong công tác, ý thức tổ chức kỷ luật và giữ gìn đoàn kết nội bộ.

Các nội dung nêu gương gắn với các chuẩn mực đạo đức của cán bộ, đảng viên trong từng tổ chức đảng, cơ quan, đơn vị. Trên cơ sở đó, các cấp ủy, tổ chức đảng phải xây dựng và hoàn thiện chuẩn mực đạo đức của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo, quản lý. Thực hành chuẩn mực đạo đức chính là quá trình thực hiện trách nhiệm nêu gương.

Cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu cấp ủy đảng, cơ quan, đơn vị, địa phương phải nâng cao nhận thức, nêu cao tinh thần trách nhiệm; Thường xuyên tu dưỡng, rèn luyện, tự giác, gương mẫu trong việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; Gắn với việc thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 khóa XII về xây dựng, chỉnh đốn Đảng, góp phần đấu tranh, ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ.

Việc nêu gương phải theo phương châm: “Trên trước, dưới sau”, “Trong trước, ngoài sau”, “Nói đi đôi với làm theo”; Cấp ủy viên nêu gương cho đảng viên, đảng viên nêu gương cho quần chúng;

Cán bộ cấp trên nêu gương cho cán bộ cấp dưới; Thủ trưởng cơ quan, đơn vị nêu gương cho cán bộ, đảng viên. Nêu gương của cán bộ chủ chốt phải thể hiện toàn diện trên các mặt về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, tác phong. Trong đó, nêu gương về trách nhiệm trong công tác: Cần nêu cao ý thức trách nhiệm, tận tụy với công việc; hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao; tích cực học tập, nghiên cứu, tiếp thu và vận dụng có hiệu quả các tri thức khoa học, công nghệ hiện đại, các sáng kiến công tác. Chủ động, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm; nói đi đôi với làm, đã nói thì phải làm. Hiểu và thực hiện đúng chức trách, nhiệm vụ, quyền hạn của mình; làm việc có nguyên tắc, kỷ cương, có lý, có tình; không lạm dụng chức vụ, quyền hạn khi giải quyết công việc; chống các hiện tượng chạy chức, chạy quyền, chạy tội, chạy bằng cấp, chạy thi đua và các biểu hiện tiêu cực khác. Kiên quyết chống tư tưởng cục bộ, bè phái, chia rẽ gây mất đoàn kết và các biểu hiện cơ hội, thực dụng vì lợi ích cá nhân, “lợi ích nhóm tiêu cực”.

Ba là, phát huy cao độ vai trò của hệ thống chính trị, các cấp ủy Đảng, Chính quyền, Đoàn thể trong lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức thực hiện trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên

Đây là giải pháp quan trọng hàng đầu, đóng vai trò quyết định trực tiếp đến hiệu quả thực hiện thắng lợi trong học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh nói chung; thực hiện nói đi đôi với làm, nêu gương đạo đức trong mỗi cơ quan, đơn vị và trong toàn thể đội ngũ cán bộ, đảng viên cũng như quần chúng.

Giáo dục, rèn luyện cán bộ, đảng viên, quần chúng theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, đặc biệt là trách nhiệm nêu gương, nói đi đôi với làm là một trong những hoạt động của công tác xây dựng Đảng trong mỗi tổ chức đảng, cơ quan, đơn vị, địa phương. Vì vậy, cấp ủy, lãnh đạo

các cấp, đội ngũ cán bộ, đảng viên có vai trò quan trọng đối với việc nâng cao chất lượng, hiệu quả những hoạt động đó ở cơ quan, đơn vị, địa phương mình.

Tổ chức đảng, trong đó hạt nhân là cấp ủy đảng có vai trò quyết định đến chất lượng, hiệu quả học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh nhất là trách nhiệm nêu gương cho cán bộ, đảng viên, quần chúng.

Lãnh đạo chính quyền các cấp, cần xác định đầy đủ vai trò trách nhiệm của mình trong thực hiện việc đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh cho cán bộ, đảng viên, quần chúng thuộc quyền; nhận thức đúng tầm quan trọng của giáo dục, rèn luyện tư tưởng, bản lĩnh chính trị, đạo đức cách mạng, tác phong, lối sống cho cán bộ, đảng viên, quần chúng.

Các tổ chức quần chúng như đoàn thanh niên, công đoàn, phụ nữ, hội cựu chiến binh, hội người cao tuổi, hội nông dân có vai trò quan trọng trong vận động cán bộ, đảng viên, hội viên, đoàn viên hưởng ứng và thực hiện tốt các mục tiêu của cơ quan, đơn vị, các cấp chính quyền đề ra. Theo chức năng và nhiệm vụ của mình, các tổ chức đoàn thể tham mưu đề xuất với cấp ủy, lãnh đạo những nội dung, biện pháp, hình thức tổ chức phong trào thi đua về học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách, trách nhiệm nêu gương Hồ Chí Minh; vận động các hội viên, đoàn viên tham gia và đẩy mạnh thực hiện đi vào chiều sâu, qua đó góp sức cùng lãnh đạo cơ quan, đơn vị, các cấp chính quyền nâng cao chất lượng, hiệu quả thực hiện.

Bốn là, chú trọng xây dựng và nhân rộng điển hình tiên tiến thi đua học tập và làm theo tư tưởng Hồ Chí Minh về nói đi đôi với làm, nêu gương đạo đức trong cán bộ, đảng viên

Để thực hiện tốt trách nhiệm nêu

gương của cán bộ, đảng viên trong giai đoạn hiện nay, cần nâng cao chất lượng, hiệu quả của các phong trào thi đua. Trong đó, trước hết, các cấp ủy, tổ chức đảng có trách nhiệm lãnh đạo tổ chức, cơ quan, đơn vị, địa phương xây dựng chương trình, kế hoạch thực hiện thi đua. Cán bộ, đảng viên phải tự giác, nghiêm túc đăng ký thực hiện chương trình thi đua học tập và làm theo tư tưởng Hồ Chí Minh nói đi đôi với làm, nêu gương đạo đức. Chất lượng, hiệu quả của việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách, trách nhiệm nêu gương Hồ Chí Minh phụ thuộc vào hoạt động lãnh đạo của các cấp ủy, tổ chức đảng và chương trình, kế hoạch thực hiện của cán bộ, đảng viên.

Xây dựng và nhân rộng điển hình tiên tiến là một giải pháp quan trọng để thực hiện có hiệu quả Chỉ thị số 05 - CT/TW cũng như việc thực hiện trách nhiệm nêu gương trong các quán triệt Quy định số 101-QĐ/TW và Quy định số 08-QĐ/TW thực sự có hiệu quả. Thực hiện tốt xây dựng và nhân rộng điển hình tiên tiến trong thực hiện trách nhiệm nêu gương sẽ tạo động lực thúc đẩy toàn cơ quan, đơn vị, các cấp chính quyền địa phương, cán bộ, đảng viên, quần chúng thi đua rèn luyện theo tư tưởng, đạo đức, phong cách, trách nhiệm nêu gương Hồ Chí Minh trên mọi lĩnh vực.

Năm là, đổi mới mạnh mẽ công tác cán bộ góp phần thực hiện tốt việc nói đi đôi với làm, nêu gương đạo đức ở mỗi cán bộ, đảng viên

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn khẳng định cán bộ là gốc của mọi công việc, do vậy, “Muôn việc thành công hoặc thất bại, đều do cán bộ tốt hoặc kém”⁽¹⁷⁾. Nhận thức rõ điều này, Đảng ta khẳng định: “Cán bộ là nhân tố quyết định sự thành bại của cách mạng; công tác cán bộ là khâu “then chốt” của công tác xây dựng Đảng và hệ thống chính trị. Xây dựng đội ngũ cán bộ, nhất là cán bộ cấp chiến lược là nhiệm vụ quan

trọng hàng đầu, là công việc hệ trọng của Đảng, phải được tiến hành thường xuyên, thận trọng, khoa học, chặt chẽ và hiệu quả. Đầu tư xây dựng đội ngũ cán bộ là đầu tư cho phát triển lâu dài, bền vững”⁽¹⁸⁾.

Trước những yêu cầu, nhiệm vụ của công cuộc đổi mới và phát triển đất nước, hơn lúc nào hết, các cơ quan chức năng, các cấp ủy đảng phải tiếp tục thực hiện tốt Nghị quyết Hội nghị Trung ương 4, khóa XI, đặc biệt là Nghị quyết Hội nghị Trung ương 4, khóa XII về “Tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng”, tập trung thực hiện đổi mới phương pháp làm việc, trọng tâm là xây dựng, kiện toàn đội ngũ cán bộ, đảng viên về số lượng và chất lượng, thực hiện tốt các khâu từ xây dựng tiêu chuẩn cán bộ; đổi mới việc tuyển chọn, bố trí, sử dụng cán bộ; đổi mới khâu đánh giá cán bộ; đổi mới quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng cán bộ đến đổi mới chế độ, chính sách đối với cán bộ; đổi mới kiểm tra, giám sát công tác cán bộ; quan tâm tới đội ngũ cán bộ ở cơ sở.

Để có thể đáp ứng yêu cầu, hoàn thành tốt mọi trọng trách được giao, đòi hỏi bản thân mỗi cán bộ, đảng viên phải tự giác, thường xuyên học tập, làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; nâng cao đạo đức cách mạng, quyết sạch chủ nghĩa cá nhân. Thực hành tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh trước hết ở việc cụ thể hóa và xây dựng cho bản thân lẽ lối, phong cách làm việc khoa học đảm bảo phát huy dân chủ đi đôi với tăng cường kỷ luật, kỷ cương; thực hiện nghiêm chế độ tự phê bình, phê bình; khắc phục biểu hiện quan liêu, xa rời thực tế. Đó là phong cách làm việc nhiệt tình, có trách nhiệm cao với động cơ trong sáng; phong cách làm việc “nói đi đôi với làm”, gương mẫu, đi đầu trong mọi công việc; tránh lối “nói một đằng làm một nẻo”, làm ít, nói nhiều, ba hoa gây ảnh hưởng tiêu cực đến uy tín của người cán bộ; phong cách làm việc sâu

sát cơ sở, gần gũi quần chúng, biết dựa vào quần chúng, lắng nghe ý kiến của quần chúng nhân dân để hoàn thành nhiệm vụ.

Sáu là, tăng cường công tác kiểm tra, giám sát của tổ chức đảng, phát huy vai trò giám sát của tổ chức quần chúng trong thực hiện học tập và làm theo tư tưởng Hồ Chí Minh nói đi đôi với làm, nêu gương đạo đức

Nêu gương đã trở thành một quy định của Đảng, mỗi cán bộ, đảng viên có trách nhiệm thực hiện một cách nghiêm túc, tuy nhiên, không phải cán bộ, đảng viên nào cũng tự giác, làm gương, nêu gương. Do đó, cấp ủy, ủy ban kiểm tra các cấp cần thực hiện tốt công tác kiểm tra, giám sát việc thực hiện trách nhiệm nêu gương,

phải xây dựng kế hoạch giám sát chuyên đề trong việc thực hiện quy định của Đảng về nêu gương.

Qua kiểm tra, giám sát, kịp thời phát hiện những điển hình trong nêu gương để nhân rộng, những hạn chế của cán bộ, đảng viên trong thực hiện trách nhiệm nêu gương để kịp thời chấn chỉnh. Kết quả kiểm tra, giám sát việc thực hiện trách nhiệm nêu gương là căn cứ để đánh giá, khen thưởng, kỷ luật cán bộ, đảng viên. Để làm tốt việc này, cần xây dựng chương trình, kế hoạch kiểm tra cụ thể. Quán triệt đến tổ, đoàn kiểm tra thực hiện nghiêm kế hoạch, không nể nang, né tránh; phải công tâm, khách quan trong việc đánh giá kết quả thực hiện trách nhiệm nêu gương./.

- (1). Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị Quốc gia, H.2011, tập 6, tr.16.
- (2). Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị Quốc gia, H.2011, tập 7, tr.176.
- (3). Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị Quốc gia, H.2011, tập 1, tr.284.
- (4). Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị Quốc gia, H.2011, tập 15, tr.672.
- (5). Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị Quốc gia, H.2011, tập 5, tr.90.
- (6). Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị Quốc gia, H.2011, tập 5, tr.291.
- (7). Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị Quốc gia, H.2011, tập 4, tr.187.
- (8). Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị Quốc gia, H.2011, tập 4, tr.175.
- (9). Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị Quốc gia, H.2011, tập 6, tr.232.
- (10). Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị Quốc gia, H.2011, tập 13, tr.455.
- (11). Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, , Nxb Chính trị

quốc gia, H.2011, tập 6, tr.123.

(12). Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, H.2011, tập 5, tr.292.

(13). Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, H.2011, tập 6, tr.126.

(14). Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, H.2011, tập 6, tr.129.

(15). Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, H.2011, tập 6, tr.130.

(16). Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, tập 15, H.2011, tr.672.

(17). Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb Chính trị Quốc gia, H.2011, tập 5, tr.280.

(18) Xem: *Nghị quyết số: 26-NQ/TW, ngày 19 tháng 5 năm 2018 về tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là cấp chiến lược, đủ phẩm chất, năng lực và uy tín, ngang tầm nhiệm vụ.*